

RAAP-NOTITIE 466

Plangebied Wachtum

Gemeente Coevorden

Een inventariserend archeologisch onderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Milieu Adviesbureau ECO Reest BV

Project: archeologisch onderzoek plangebied Wachtum (gemeente Coevorden)

Titel: Plangebied Wachtum, gemeente Coevorden; een inventariserend archeologisch onderzoek

Status: eindversie

Datum: oktober 2003

Auteur: drs. T.A. van den Bergh

Bestandsnaam: L:\Qxpress\notities\2003\COWA\N0466-COWA.qxd

Projectcode: COWA

Projectleider: drs. T.A. van den Bergh

Projectmedewerker: D. van den Berg

ARCHIS-waarnemingsnummer: niet van toepassing

Autorisatie:

drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2003

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Milieu Adviesbureau ECO Reest BV
- *aanleiding onderzoek*: het plangebied is een potentiële woningbouwlocatie.
- *datum uitvoering veldwerk*: 25 september en 2 oktober 2003

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste uitvoeringsprocedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instantie die toeziet op de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Locatiegegevens

- *plangebied*: plangebied Wachtum
- *toponiem*: geen
- *kadastrale gegevens*: Gemeente Dalen, Sectie H, nr. 794
- *plaats*: Wachtum
- *gemeente*: Coevorden
- *provincie*: Drenthe
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 17G
- *plangebied in gebruik als*: grasland
- *oppervlakte plangebied*: 0,72 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 247.375/527.100

Onderzoeksvragen

Wat is de mate van verstoring van de bodem in het plangebied? Zijn er aanwijzingen dat in het plangebied sprake kan zijn van de aanwezigheid van (resten van) grotere nederzettingen?

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: volgens de IKAW (ROB, 2001) geldt voor het westelijk deel van het plangebied een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Voor het oostelijk deel geldt een lage kans op het aantreffen van archeologische waarden.

- *ARCHIS-waarnemingen (nationale archeologische informatiesysteem)*:
In plangebied: geen
In de directe nabijheid (< 300 m): geen

Historische gegevens

- *historische kaarten*: in de Grote Historische Atlas van Noord-Nederland 1851-1855 (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990) is het plangebied aangeduid als 'Weide'.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: kalkloze zandgrond: beekerdgrond (pZg23t); lemig fijn zand, met lemlagen waaronder verspoeld keileem beginnend tussen 40 en 120 cm, ten minste 20 cm dik (Stiboka, 1978).
- *geologie volgens geologische kaart*: fluvioperiglaciale afzettingen, matig fijn zand, plaatselijk met leem en gyttja, eventueel overdekt door dekzand < 2 meter (Ter Wee, 1979).
- *geomorfologie volgens geomorfologische kaart*: beekdalbodem (2R5): zonder veen, relatief laag gelegen (Stiboka/Rijks Geologische Dienst, 1978).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: min of meer regelmatige verdeling over plangebied (zie figuur 1).
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor 3 cm
- *totaal aantal boringen*: 13
- *maximale boordiepte*: 1,8 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: boorbeschrijvingsstelsel o.a. conform NEN 5104
- *X-/Y-coördinaten boorpunten gemeten met*: meetlinten

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: hieronder wordt de laagopvolging in het plangebied van onder naar boven beschreven.

Op een grindige groengrijze klei met een hoge siltigheid (keileem) volgt grindig groengrijs, matig fijn zand (keizand). Alleen in het noordoosten (boringen 1 en 2) ligt op het keizand een grijsbruine, humeuze kleilaag (beekleem) met een dikte van 0,3 tot 0,6 m. Op het keizand of de beekleem bevindt zich (licht-)geel zand (dekzand) waarin, met uitzondering van de boringen 12 en 13, geen bodemvorming is opgemerkt. In de noordoostelijke helft (boringen 1 t/m 4 en 8) ligt op het dekzand een donkerbruine, sterk veraarde veenlaag met veel houtresten en een dikte van 0,15 tot 0,4 m gevolgd door een bruingrijs zandpakket (bouwvoor) met een dikte van 0,25-0,35 m dik.

In de zuidwestelijke helft is het verhaal iets gecompliceerder.

In de meest zuidwestelijke boringen 12 en 13 is in het dekzand het restant van een podzol waargenomen, die tot aan of in de B-horizont is opgenomen in een esdek of bouwvoor. In de boringen 5, 6, 7, 9, 11 en 13 ligt op het dekzand een grijze of grijsbruine zandlaag met een dikte van 0,25 tot 0,4 m

(bouwvoor). Boven het dekzand bevindt zich in de boringen 10 en 12 echter een veel dikkere grijze of grijsbruine zandlaag, van 0,6 tot 0,7 m. Deze is geïnterpreteerd als een esdek: een uitloper van de es die aan de overkant van het Oostereind duidelijk herkenbaar is.

- mate van verstoring van de archeologisch relevante laag/lagen: daar waar het dekzand is afgedekt door veen (in de noordoostelijke helft van het plangebied) is het dekzandpakket vermoedelijk nog geheel intact. In de zuidwestelijke helft is de top van het dekzand in de bouwvoor/es opgenomen. De kans dat hier nog bijvoorbeeld intacte resten uit de Steentijd aanwezig zijn, is gering. Het esdek als zodanig heeft archeologische en cultuurhistorische waarde.

- Archeologische indicatoren in boringen: het esdek kan worden opgevat als een archeologische indicator. Afgezien van het esdek zijn geen archeologische indicatoren opgemerkt.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Het dekzand is in de noordoostelijke helft van het plangebied niet verstoord, maar in de zuidwestelijke helft verploegd/verspit ten gevolge van de aanleg van een es. Tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek zijn geen archeologische resten in het dekzand aangetroffen.

In een circa 20 m brede zone parallel aan het Oostereind zijn delen van een es aanwezig. Essen hebben archeologische en cultuurhistorische waarde.

Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten worden ten aanzien van het grootste deel van het plangebied geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan. De geplande werkzaamheden kunnen ten aanzien van archeologische waarden zonder beperkingen worden uitgevoerd.

Een voorbehoud wordt gemaakt voor een zone van circa 20 m parallel aan het Oostereind. Aanbevolen wordt om hier bodemingrepen te vermijden of, indien dat niet mogelijk is, deze archeologisch te laten begeleiden. Archeologische begeleiding houdt in dat tijdens of voorafgaand aan grondwerkzaamheden gelegenheid wordt geboden om archeologische waarnemingen te doen, waarbij eventuele archeologische sporen worden gedocumenteerd en vondstmateriaal wordt verzameld.

- contactpersoon overheid: dr. W.A.B van der Sanden, provinciaal archeoloog (Drents Plateau, tel. 0592-305932)

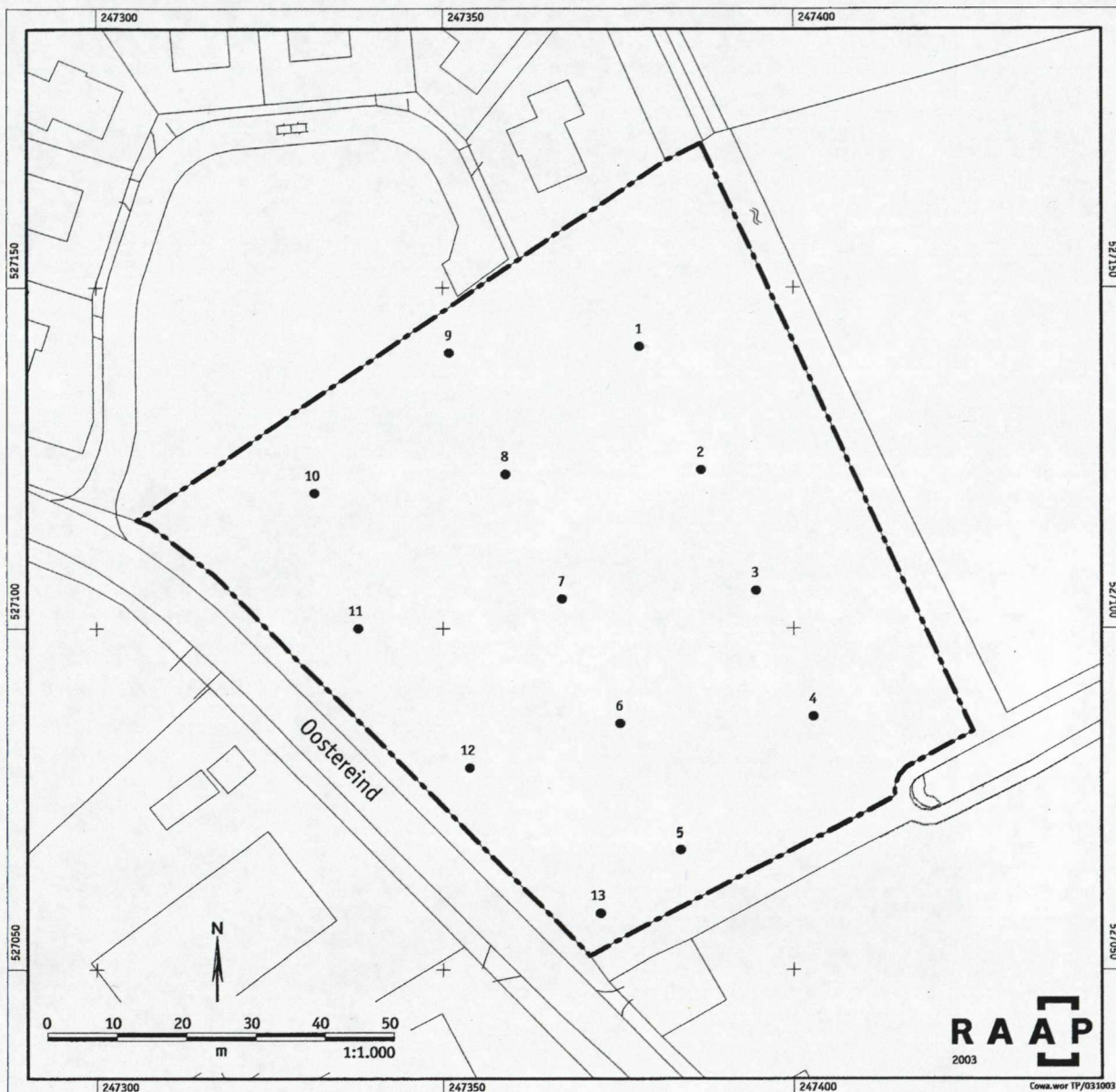
- contactpersoon RAAP: drs. T.A. van den Bergh, projectleider

Literatuur

- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ROB**, 2001. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Stiboka**, 1978. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 17 West en Oost Emmen*. Stichting voor bodemkartering, Wageningen.
- Stiboka/Rijks Geologische Dienst**, 1978. *Geomorfologische kaart van Nederland schaal, 1:50.000. Blad 17 en blad 18 Beilen/Roswinkel*. Stichting voor bodemkartering, Wageningen/Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie**, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.
- Wee, ter M. W.**, 1979. *Toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1:50.000. Blad Emmen West (17 W) en blad Emmen Oost (17 O)*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000: Noord-Nederland 1851-1855*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Overzicht van figuren

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Plangebied Wachum
Gemeente Coevorden
Boorpuntenkaart

legenda

- boring
- 11 boornummer
- grens plangebied

Figuur 1. Boorpuntenkaart.